

Saksframlegg

Arkivsak: 20/1024-1
Sakstittel: Rammesak 2021

K-kode: 150

Saken behandles av:

Eldrerådet
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne
Formannskapet
Kommunestyret

Rådmannens tilråding til vedtak:

1. Inntektsanslag for kommunen og dei økonomiske rammene for tjenesteområda som er omtalt i denne saka blir lagt til grunn for arbeidet med budsjettet for 2021 og økonomiplanen for 2021-2024.
2. Rådmannen må i sitt forslag til budsjett visa korleis driftsnivået skal tas ned for å tilpassa seg reduserte skatteinntekter og eventuell underkompensering av Korona-krisa.

Grunnlagsdokumenter:

Vedtatt budsjett og økonomiplan (ikkje vedlagt)
Kommuneproposisjonen 2021 (ikkje vedlagt)
Vedlegg 1: Samandrag av kommuneproposisjonen frå Fylkesmannen i Rogaland

Bakgrunnen for saka:

Randaberg kommune sitt arbeid med budsjettet begynner med ei sak i mai/juni som fastsetter rammene for budsjettarbeidet til hausten. Rammesaka inngår i "årshjulet" der me planlegg og evaluerer drifta og økonomien. Milepælar i årshjulet vårt er:

- **Desember/januar:** virksomhetsplanar med utgangspunkt i vedtatt budsjett. Dvs. konkret planlegging av året me er inne i med utgangspunkt i drifta slik ho er, og vedtatt budsjett.
- **Mars/april:** årsrekneskap/årsmelding. Evaluering av året som gjekk med tanke på kva det betyr for framtida.
- **Mai:** Kommuneproposisjonen/revidert nasjonalbudsjett (rammevilkår for planlegging).
- **Mai/juni:** Første tertialrapport (evaluering av drifta (budsjett/virksomhetsplan)). Rammesak: planlegging av framtida

(føresetnader for budsjett neste år) med utgangspunkt i vedtatt budsjett/økonomiplan, evaluering av drifta (tertialrapport) og signaler for rammevilkåra (kommuneproposisjon/revidert nasjonalbudsjett).

- **August:** Budsjettrundskriv. Planlegging av budsjettprosessen.
- **September:** Andre tertialrapport (evaluering av drifta (budsjett/virksomhetsplan)).
- **Oktober:** Statsbudsjettet (rammevilkår for planlegging).
- **September/desember:** Budsjett/økonomiplan. Kortsiktig/langsiktig planlegging med utgangspunkt i andre tertialrapport (evaluering), rammesak og statsbudsjett (rammevilkår).

Saksopplysningar:

Rammesaka for 2021 bygger på vedtatt budsjett og økonomiplan. Vidare er det tatt med føringar frå kommuneproposisjonen for 2021 og første tertialrapport 2020. Tjenesteområda er involvert i utarbeidinga av denne saka gjennom interne prosessar, konkrete innspill og diskusjonar i rådmannen si leiargruppa.

Kommuneproposisjonen vart lagt fram 12. mai. Regjeringa auker dei generelle løyvingane til kommunane slik at kommunane får ein realvekst i frie inntekter på mellom 2 og 2,4 mrd kr frå 2020 til 2021. Mesteparten av dette skal dekkja endringar i demografi (fleire innbyggjarar generelt og tal på eldre spesielt). Realveksten i samla inntekter er rekna til 1,4 -1,9 mrd kr. Regjeringa reknar med vekst i demografikostnadane i 2021 på 1,6 mrd kr knytta til tjenester som blir finansiert av dei frie inntektene. Totalt vil demografikostnadane auka med 2 mrd kr. Regjeringa la i Statsbudsjettet for 2020 til grunn at pensjonskostnadane ville gå ned frå 2019 til 2020 med 450 mill. kr. Det ser ut til at den reelle nedgangen blir større, og at nedgangen vil fortsetta i 2021.

Kommuneproposisjonen i år handler meir om inneverande år og revidert nasjonalbudsjett enn neste år. Det er større usikkerheit knytta til neste år enn til vanleg. Det er derfor ikkje gitt noko oppstilling som viser endring i handlingsrommet for kommunesektoren i 2021 når ein tar hensyn til inntektsvekst og forventa endringar i demografikostnader, pensjonskostnader og eventuelt andre endringar.

Kompensasjon for innføring av lærarnorma har hittil blitt gitt etter ei særskild fordeling innanfor rammetilskottet. Den nye delkostnadsnøkkelen for grunnskule trear i kraft frå 2021, og dette vil gi ei omfordeling mellom kommunane i forhold til fordelinga i 2020. For Randaberg kommune gir dette meirinntekter på 264.000 kr.

Statsbudsjettet for 2021 blir lagt fram **7. oktober**.

I **revidert nasjonalbudsjett** for 2020 er det Korona-pandemien og effekten av denne på kommuneøkonomien som er i fokus. Dette er og sentralt i Kommuneproposisjonen. Regjeringa skriv at kommunane skal bli kompensert for reduserte inntekter og auka utgifter i drifta og nedgang i skatteinntektene som følge av Korona-pandemien. I revidert nasjonalbudsjett er det bevilga 2,1 mrd kr til

kommunesektoren. Av dette er 1,5 mrd kr til fylkeskommunane for bortfall av billettinntekter. Resten går til:

- 350 mill. kr til tiltaksplan for sårbare barn og unge
- 140 mill. kr til digitalisering av skulane
- 80 mill. kr til praksiskompensasjon for legar
- 50 mill. kr til smitteverns- og oppfølgingsarbeid for særleg utsette grupper

Kommuneproposisjonen oppsummerer verknader av Korona-pandemien og kompenserande tiltak slik:

	Kommunesektoren samlet	Kommuner	Fylkeskommuner
Virkninger av virusutbruddet	-5,3	-2,3	-3,0
Reduserte skatteinntekter	-5,3	-4,0	-1,3
Reduserte brukerbetalingar	-5,5	-2,5	-3,0
Merutgifter	-3,6	-3,5	-0,1
Økt kjøpekraft	9,1	7,7	1,4
Kompenserande tiltak	10,8	7,8	3,0
Tidligere tiltak	6,5	5,2	1,3
Redusert arbeidsgiveravgift	2,2	2,0	0,2
Andre forslag i RNB	2,1	0,6	1,5

 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

KS har kome med innvendingar mot spesielt to forhold i denne oppstillinga. KS har rekna skattesvikten til mellom 7,5 og 10,5 mrd kr for samla kommunesektor, og meiner at auka kjøpekraft pga redusert lønnsoppgjjer og lågare prisvekst er overvurdert. Dei peiker på at lønnsgriding og overheng samla vil auka lønnskostnaden til det nivået regjeringa har estimert lønnsveksten til (1,5%). Då er det ikkje plass til å gi noko i lønnsoppgjjeret for 2020. Regjeringa har lagt til grunn at kostnadsdeflatoren blir redusert frå 3,1% til 1,4%, og at lønnskostnadane auker med 1,5%, ikkje 3,6%.

KS har og rekna effekten av redusert arbeidsgivaravgift i ein termin til 1,3 mrd for det som er finansiert av frie inntekter (1,8 totalt), mot 2,2 mrd kr i regjeringa sitt oppsett.

Når det gjeld bortfall av inntekter og auka kostnader er det og avvik mellom KS og regjeringa, men der har KS rekna på dette for heile året, mens regjeringa bare har rekna på dette i perioden mars til juni.

Randaberg kommune har fått 8,175 mill. kr av dei 6,5 mrd kr som er gitt til kommunane tidlegare i vår. Då er 1 mrd kr til kompensasjon for bortfall av foreldrebetaling i barnehagar og SFO ikkje fordelt ennå. Det same gjeld 50 mill. kr av dei totalt 250 mill. kr som er sett av til skjønnsmidlar.

Me har ikkje fullstendig oversikt over konsekvensen av Korona-epidemien for Randaberg kommune nå, så tala som blir presentert her er foreløpige. Me har hatt

utgifter knytta til Korona-epidemien på 2,4 mill. kr hittil, og bortfall av inntekter på 1,5 mill. kr. Utgiftene framover er usikre, spesielt nå når samfunnet åpnast igjen. Det same gjeld bortfall av inntekter. I vår rapportering til Fylkesmannen i april rekna me med auka kostnader per månad på 2,8 mill. kr med same aktivitet som i mars. Slik vart det ikkje. Men me vil nok ha auka kostnader og reduserte inntekter store delar av året, men her har me ikkje gode tal ennå.

Me har fått oversikt frå Stavanger kommune som viser ekstraavgifter for oss på 1,5 mill. kr til legevakt på grunn av Korona-epidemien (totalt for året). Desse kjem i tillegg til våre kostnader over.

Når det gjeld arbeidsgivaravgift har me rekna ut at me vil spara 3,7 mill. kr i tredje termin når satsten blir sett ned frå 14,1% til 10,1%.

Det er skatteinntektene som er mest usikre. KS og regjeringa sine utrekningar spriker. Vår største bekymring er at kompensasjon for reduserte skatteinntekter ikkje klarer å fanga opp eller ikkje vil fanga opp reduksjon i skatteinntekter knytta til fall i oljeprisen. Då nytter det ikkje om totalbeløpet blir høgt nok for å kompensera for Korona-epidemien. Fall i skatteinntekter som konsekvens av fall i oljepris må og kompensera, og ein må finna ein fordeling av kompensasjonen som fanger dette opp.

Skatteoppkrevarfunksjonen vil ikkje bli overført til kommunane før i november 2020 (planlagt frå juni). Kommunesektoren får tilført midlar for denne ekstra perioden.

Regjeringa har sett ned eit utvalg som skal sjå nærare på effekten av Korona-pandemien på kommuneøkonomien. Dei skal rapportera endeleg i april 2021, men dei skal og komma med delrapportar. Dette kan vera med på å skapa semje mellom stat og kommune om kva som reelt må kompensera.

Regjeringa skal og oppnemna eit offentleg utvalg som skal gjennomgå inntektssystemet for kommunane. Arbeidet her skal vera ferdig våren 2022.

Kommuneproposisjonen har ellers fokus på oppfølging av bærekraftsmåla, brukarorientert, moderne og effektiv offentleg forvaltning, og eit velfungerande og tillitsskapande demokrati.

Denne rammesaka tar ikkje for seg **investeringsbudsjettet** for 2021 og prioriterer heller ikkje mellom ulike investeringar.

I budsjettarbeidet i fjor og i prosessen med denne saka har det kome fram mange forhold som kommunen må prioritera mellom når budsjettet for 2021 skal lagast. For 2021 vil rådmannen at den vedtatte økonomiplanen blir lagt til grunn for rammene til tjenesteområda, og at eventuelle endringar utover dette ikkje blir realitetsbehandla før i budsjettarbeidet. Rådmannen vil likevel nemna viktige forhold som ein må ta stilling til i budsjettarbeidet.

Vedtatte driftstiltak i økonomiplanen blir lagt inn i budsjettet for 2021, og det blir lagt inn "tekniske" tiltak i Arena som sikrer rett overgang til nytt budsjetteringsår.

Vesentlege driftstiltak i vedtatt økonomiplan som medfører endringar frå 2020 til 2021 (eller seinare) er skjematisk lista opp under. For nokre av tiltaka er det knytta kommentarar basert på nye opplysningar/innspill (markert med rødt).

- Utgifter til stortingsval i 2021 og kommuneval i 2023, ingenting i 2022 og 2024.
- Me har lagt inn bemanning knytta til nytt bufellesskap på Bersageltomta som er planlagt ferdig i 2022. 7,4 mill. kr på heilårsbasis, 4,7 mill. kr i 2022 og 7,4 mill. kr i 2023. Det er trukke frå kostnader som nokre av dei aktuelle brukarane har i dag. **Sjølv om endringane i sak om eksisterande bygningsmasse (sjå lenger nede) blir gjennomført, vil det komma nye kostnader når denne brukargruppa får eigne boligar. Og desse kostnadane kan då komma tidlegare enn i vedtatt økonomiplan.**
- Når Randaberg helsesenter står ferdig i løpet av sommaren 2020, har me lagt inn bemanning til 27 sjukeheims plassar. Det er ikkje lagt inn midlar til ytterlegare auke til bemanning for 34 plassar i økonomiplanen som går fram til 2023. **Me må auka talet på sjukeheims plassar vesentleg fram mot 2025 for å ha tilstrekkeleg kapasitet til forventa nye brukarar (fleire eldre). Om det er tidsnok å gjera det i 2024 er ikkje sikkert. Men dette må og sjåast i samheng med nivået på heimetjenester og førebygging. Dette er nærmare omtalt i sak om eksisterande bygningsmasse og Devold-rapporten (jamfør under).**
- Det er lagt inn forventning om innsparing på ein million kroner i 2022 når bufellesskapa på Dalen og Sentrum er slått saman. **Jamfør plan for bruk av eksisterande bygningsmasse som er omtalt under.**
- Investeringar i pasientvarslingssystem vart tatt ut av budsjett og økonomiplan av kommunestyret. Men driftsutgiftene vart ikkje tatt ut. Kommunestyret ville ha sak om effekten av innføring av pasientvarslingssystem på Vistestølen før me gjekk vidare med dei andre plassene. **Det har HOL og Eldrerådet fått sak om (HOL-sak 17/20). Forholdet er omtalt i tertialrapporten, og eventuell konsekvens av dette må leggest inn i investeringsbudsjettet.**
- Stilling og driftsutgifter til innføring av velferdsteknologi på om lag ein million årleg i åra 2020-2021. **Sein oppstart av stillinga blant anna på grunn av Korona-pandemien gjer at me må vurdere om stillinga skal fortsetta utover 2021.**
- Randaberg kommune får tilskott for flykningar busett hos oss i 2019 og tidlegare. Desse inntektene og tilhøyrande utgifter er budsjettert i vedtatt budsjett og økonomiplan saman med forventa utgifter/inntekter knytta til busetting i 2020. **Det er usikkerheit knytta til busetting av nye flykningar i 2020. Dette påvirker både utgifter og inntekter, men ikkje alltid likt. Rådmannen rekner med at me får avklaringar i løpet av sommaren eller tidleg haust, og vil komma tilbake til dette i andre tertialrapport.**
- NAV har forlenga avtalen om å ha organisasjonssekretærtjenester for forum for kommunalt flyktingearbeid i 2018 og 2019. Inntekta går ut frå 2022.
- Utgifter til hundreårsjubileum i 2021 og 2022. Samla 1,65 mill. kr.
- Kjente endringar i VAR-utgifter/inntekter utover deflator. Netto reduksjon 1,6 mill. kr frå 2020 til 2021. Frå 2020 til 2022 reduksjon med 1,9 mill. kr, aukande til 2,9 mill. kr reduksjon i 2023.

- Kommunestyret vedtok å ikkje leggja ned Fjellheim barnehage, men la inn eit redusert driftsnivå på grunn av færre barn i 2020. **Reduksjonen som er gjennomført vil gi større innsparing enn vedtatt, og vil og få effekt i 2021.**
- Ein del av innsparingane som er gjennomført i Oppvekst er midlertidige med eksterne finansieringar som utgår etter kvart.
- Styrka TVT og alternativ opplæring med heilårsverknad i 2021.
- Leigeinntekter frå landsbyhotellet (Harestad skole-tomta) er auka frå 2 til 3 mill. kr i 2021. Heile leigeavtalen vart forskyve eitt år i 2019.
- Auka utbytte Lyse (i samsvar med signaler frå Lyse), 0,7 mill. kr frå 2020 til 2021. Vidare auke med 0,7 mill. kr til 2022 og ytterlegare 0,7 mill. kr til 2023.
- Auka eigedomsskatt som følgje om forventa nye objekter. 0,45 mill. kr årleg. **I tertialrapporten går det fram at me har eit negativt avvik på eigedomsskatt på 0,85 mill. kr i 2020. Dette får og konsekvensar for 2021.**
- Forventa auke i rammetilskott og skatt (netto) pga befolkningsauke i Randaberg: 5,7 mill. kr frå 2020 til 2021. Ytterlegare 5,7 mill. kr i kvart av åra 2022 og 2023.
- Skatteinntektene er forventa å auka med ein million kroner frå 2020 til 2021. Etter det er det ikkje venta ytterlegare auke utover det som er lagt inn for befolkningsvekst.
- Dei omfattande innsparingane som er gjennomført dei siste åra er vidareført med ei auke på 2,7 mill. kr frå 2020 til 2021. **Ein forholdsvis stor del av innsparingane er lagt på Helsestasjonen. Helsestasjonen er tilført store midlar dei siste åra, delvis med statlege finansiering. I revidert nasjonalbudsjett er det og lagt inn midlar spesielt retta mot tjenestane ved helsestasjonane. Dette medfører at det kan vera behov for å justera opp rammene for helsestasjonen i 2021.**

Rådmannen vil arbeida med budsjettet med 2020-prisar fram til statsbudsjettet legg føringar for deflatoren som skal brukast for 2021. Rådmannen har derfor ikkje lagt inn lønns- og prisjustering på rammene til tjenesteområda, og har heller ikkje justert skatt og rammetilskott med dette. Prinsipielt skal desse vera nøytrale når dei blir innarbeidd. I mange år er det ikkje tilført kompensasjon for prisstigning til tjenesteområda unntatt for spesielle forhold, men dette vart gjort fullt ut i 2013, og delvis i 2014-2020.

Det er mange viktige forhold som bør vurderast i budsjettarbeidet til hausten. Nokre av forholda vil vera vanskeleg å unngå å ta inn i budsjettet, men med den økonomiske situasjonen Randaberg kommune er i, må nye tiltak i hovudsak finansierast gjennom reduksjonar i vedtatt budsjett, og den diskusjonen ønsker rådmannen å ta samla i budsjettprosessen. Derfor er dei ikkje innarbeidd nå i rammesaka.

Under følger ei kort opplisting av nokre aktuelle forhold :

- Me har vedtatt ein kommuneplan som blant anna konkretiserer kva me legg i begrepet den grønne landsbyen. Den nye kommuneplanen har ikkje handlingsplan, men legg til grunn at framtidige økonomiplanar vil fungera som det. Kommuneplanen vil derfor bli meir forpliktande for kommunen og vil kunna gi føringar som får økonomiske konsekvensar.

- Parkeringsplassen ved Randaberg Arena begynner å bli full til visse tider. Det er regulert inn eit parkeringsanlegg på 4 etasjar der (inkludert ein etasje under bakken). Når dette blir bygd, må alle brukarane av parkeringsanlegget vera med på å finansiera spleiselaget. Dette betyr at i tillegg til dei kommunale bygga, må ny Randaberg Stadion og sandvolleyballanlegg ta sin del av kostnadane. Dette vil bli regulert gjennom utbyggingsavtalar.
- Maritimt Vitensenter. Etter at arkitektkonkurransen vart gjennomført i 2014 er hovudfokuset for det vidare arbeidet å fullfinansiera prosjektet. I vedtatt økonomiplan ligg det inne 5 mill. kr fordelt på 2021 og 2022 til vidare detaljplanlegging slik at mest mogleg er klart for å gå i gang med byggeprosjektet når finansieringa er på plass. I tillegg til den private delen av finansieringa som det vert arbeidd med no, vil det vera fylkeskommunale og statlege løyvingar som vert avgjerande for om ein kan gå vidare med prosjektet.
- Me har budsjettert med 1,75 mill. kr til omtaksering av eigedomsskatt i 2021. I rådmannen sitt forslag låg det inne 3,5 mill. kr. Rådmannen vil tidleg i haust leggja fram ei sak om korleis me har tenkt å gjennomføra retakseringa i løpet av 2021 med denne økonomiske ramma. Denne saka vil leggja til grunn at takstverdiene blir fastsett ved kommunal taksering basert på registrert areal for bygning og grunn i matrikkelen og bruk av sjablongtakstar. Jamfør og KST-sak 40/19 som går gjennom ulike alternativ for retakseringa.
- Kostnadane til fosterheimsplassar har auka i 2020 og vil få heilårsverknad i 2021 (1 mill. kr).
- Kostnadane til ressurskrevande tjenester ser fortsatt ut til å auka. HEV har brukarar med store hjelpebehov som treng auka ressursar frå oss i løpet av 2020. Dette er omtalt i tertialrapporten, og desse kostnadane må innarbeidast i økonomiplanen. I 2020 omtaler rådmannen mindreinntekter (1,9 mill. kr) knytta til ressurskrevande tjenester i tertialrapporten. Frå 2021 må differansen innarbeidast i budsjett og økonomiplan permanent. I januar 2020 la Telemarksforskning fram ein rapport om ordninga med ressurskrevande tjenester. Dersom denne rapporten blir lagt til grunn for omlegging av ordninga, vil me kunna mista inntekter i forhold til det me får nå (skjønn).
- Legevaktsamarbeidet med Stavanger (vertscommune) og Sola har hatt stor utgiftsauke dei siste åra. Me la inn ekstra midlar til dette i budsjettet for 2019 og 2020, men det er for lite (0,6 mill. kr) både i år og framover dersom drifta ikkje blir endra. Avviket i 2020 er utan forventta meirutgifter knytta til Korona-epidemien som i 2020 er 1,5 mill. kr for vår del.
- Ranso ivaretar i hovudsak våre behov for VTA-plassar (varig tilrettelagte plassar). Me samarbeider med Ranso om å sjå på nye tilbod til dei i denne brukargruppa som ikkje fungerer optimalt på Ranso nå, men som er for godt fungerande til å vera på ordinært dagsenter. Me har ikkje lagt inn auka rammer for dette i 2020. NAV, saman med Helse og Velferd og Ranso fortsetter arbeidet med desse problemstillingane, og kjem tilbake til dette i andre tertialrapport og i budsjettbehandlinga.
- «Devold-rapporten» blir lagt fram parallelt med denne saka. Der blir det peika på at heimetjenester bør styrkast og at boligtjenesten kan redusera utgiftene. Når det gjeld reduksjon av utgiftene på boligtjenesten er det viktig å ta med seg at boligtjenesten reduserer utgiftene sine i 2020 og når Dalen og Sentrum blir samlokalisert, og at denne reduksjonen ikkje kan tas dobbelt. I rapporten

blir det operert med brutttotal for potensiale for innsparing. Reduksjonar i utgiftsnivået vil og redusera grunnlaget for refusjon for ressurskrevande tjenester, og nettoeffekt av innsparing vil derfor vera lågare. Effektivisering og reduksjon av utgifter i boligtjenesten er og knytta til punktet under på den måten at ein der legg opp til større enhetar.

- I sak om plan for bruk av eksisterande bygningsmasse (jamfør HOL-møte i denne politiske runden) blir det lagt fram forslag til korleis me kan utnytta bygningsmassen vår på ein meir effektiv måte. Kort fortalt går planen ut på å flytta sjukeheimen på Vistestølen til Vardheimkomplekset (DPS-bygget) for å få synergieffektar med Randaberg helsesenter. Dalen og Sentrum vil flytta til Vistestølen og bli samlokalisert der i staden for i DPS-bygget. Vistestølen vil då bli brukt som bufellesskap slik det vart bygd som i 2004. Resten av Vistestølen vil bli brukt til unge brukarar som skulle ha flytta inn i bufellesskapet som er planlagt på Bersageltun-tomta. Dette gjeld både dei som treng varig botilbud der, og dei som treng midlertidig tilbud utan heildøgntjenester. Investeringsbudsjett kan reduserast dersom planen blir gjennomført fordi me ikkje treng å bygga på Bersageltun-tomta, og fordi ombygging for samlokalisering av Dalen og Sentrum ikkje blir nødvendig. Det vil komma ombyggingskostnader med planen som er foreslått, men i lågare omfang enn investeringane i vedtatt økonomiplan.
- AKSON, ein innbygger, ein journal. Samhandling mellom kommunesektoren og spesialisthelsetjenesta som vil kunna påføra oss utgifter framover. Jamfør sak til HOL i denne politiske runden.
- I statsbudsjettet kan det bli lagt inn nye krav/forventingar til kommunane som det og følger løyvingar med. Rådmannen vil komma tilbake til desse forholda og eventuelt andre når Statsbudsjettet blir lagt fram i oktober.
- I brev frå revisjonen i samband med årsrekneskapen for 2020 blir me anbefalt å bli ferdig med diskusjonen med Skatteetaten om momskompensasjon på boligar som me er ueinige med dei om. Me har utgiftsført denne differansen utan å ha hatt budsjettmidlar til dette dei siste åra. Dersom me skal avslutta dette forholdet, og ta manglande momskompensasjon som utgift i boligavdelinga, bør budsjettet der aukast med drøyt ein halv million kroner.

Økonomiske mål

Randaberg kommune vedtok i 2013 nye økonomiske mål for drifta, det viktigaste økonomiske målet er at me skal ha eit netto driftsresultat på mellom ein og fire prosent av driftsinntektene. I vedtatt økonomiplan har me budsjettert med pluss 0,2 % i netto driftsresultat i 2020, og resten av åra i økonomiplanperioden er på 0,8 %, 1,0 % og 1,3 %. Denne rammesaka endrer ikkje på dette, og legg opp til eit budsjett for 2021 med netto driftsresultat på dette nivået.

Me har redusert lønnsbudsjetta med 3-8 mill. kr årleg dei siste 5-10 åra. For 2020 ligg det inne ein reduksjon på 10 mill. kr i forhold til nivået i 2019. I 2021 er det krav om ytterlegare 2,7 mill. kr i reduksjon. Desse reduksjonane har gitt rom for dei store investeringane me har gjennomført, og til nye tiltak og nødvendige utgifter i drifta.

Forventa inntektsrammer for 2021 gir ikkje rom for auka utgifter/reduuerte inntekter. Det betyr at endringar me vil leggja inn i budsjettprosessen (i forhold til vedtatt økonomiplan) i prinsippet må finansierast med reduserte utgifter/auka inntekter

andre plasser i budsjettet. Det betyr at me må sjå på områder der me kan redusera aktiviteten (behova er endra), eller kvaliteten. Me må og vurdera om dei som mottar tjenester skal betala meir for dei, og korleis me kan gjera ting smartare (og billigare/meir effektivt).

Usikkerheit i rammevilkår

Randaberg kommune er i ein gunstig situasjon i forhold til fleire andre kommunar, trass i relativ nedgang i skatteinntekter dei siste åra. Me har fortsatt økonomiske reserver etter desse dårlege åra. Randaberg kommune har hatt årlege inntekter frå eigedomsskatt på om lag 18 mill. kr i 2017-2019, og auka det til drøye 22 mill. kr i 2021. Me har og utbytte og renteinntekter frå eigarskapet i Lyse på 22 mill. kr i 2020. Dette gir oss eit godt grunnlag for å vidareføra eit tilfredstillande driftsnivå.

Korona-pandemien gjer at skatteinntektene er usikre i både 2020 og 2021. Me er og usikre på om me vil bli gitt nok kompensasjon for reduserte inntekter og auka kostnader, eller om staten setter desse opp mot urealistiske endringar i pris- og lønnsvekst. Kommunalministeren har gjentatte gonger sagt at staten vil stilla opp dersom Korona-effekten blir større for kommunane enn vist i kommuneproposisjonen. For Randaberg kommune er det stor usikkerheit om fordelinga mellom kommunane blir treffsikker nok, og om nedgang i skatteinntekter som følgje av låg oljepris blir kompensert. Kommunalministeren har i same åndedrag som forsikringane om Korona-midlar har kome, presisert at auka demografikostnader og lågare oljepris/aktivitet vil føra til stramare rammer for kommunane framover.

I vedtatt økonomiplan er det lagt til grunn ei auke i skatt og rammetilskott pga auke i befolkninga i Randaberg kommune i forhold til resten av landet. Dette vil me ikkje sjå om stemmer før me får nye kriteriedata (inkludert folketal) i forkant av statsbudsjettet til hausten. Når det gjeld skatteinntektene for 2021-budsjettet er dei meir avhengige av utviklinga i 2020 enn av endringa som er lagt inn for 2021.

Fylkesmennene får kvart år om lag 1 mrd kr som skal fordelast til kommunane som skjønnet etter ulike kriterier. Randaberg kommune har dei siste åra fått skjønnet fordi me har langt fleire brukarar med store hjelpebehov enn landsgjennomsnittet. Skjønnet til Randaberg kommune knytta til slike brukarar vart kraftig redusert i 2020. Me fekk då 3,0 mill. kr mens me fekk 6,6 mill. kr i 2019 og 6.5 mill. kr i 2018. Me har foreløpig lagt til grunn at me får 3,0 mill. kr i 2021 og vil holda på dette til me ser det endelege beløpet i statbudsjettet til hausten. Ein rapport frå Telemarksforskning i januar i år om ressurskrevande tjenester foreslår å endra ordninga på ein slik måte at me kan mista heile skjønnet om rapporten blir lagt til grunn for endring i statsbudsjettet for 2021.

Rådmannen vil minna om at me ikkje veit dei endelege inntektsrammene (rammetilskott og skatteinntekter) i 2021 for kommunane generelt, og Randaberg kommune spesielt, før forslag til statsbudsjett kjem til hausten.

Rådmannen si vurdering:

Rådmannen har vurdert mange forhold som kunne vore innarbeidd i driftsrammene for tjenesteområda i denne saka, men vil at heile prioriteringsdebatten blir tatt i budsjettarbeidet. Då har me betre oversikt over heilskapen og har sett av betre tid til å jobba med dette, både politisk og administrativt. Det er viktig å understreka at i budsjettarbeidet blir ikkje bare nye forhold/forslag vurdert, men og det som alt ligg inne i økonomiplanen må vera med i prioriteringsdebattane.

I tertialrapporten viser rådmannen at driftsnivået i Helse og velferd i 2020 vil bli for høgt i forhold til budsjettet fordi dei får fleire brukarar. Det er og avvik på fellesutgifter. Dei siste åra har driftsrammene til tjenesteområda blitt redusert i budsjettprosessane. Dette er det og lagt opp til i 2021, men ikkje i resten av økonomiplanperioden.

Rådmannen viser i tertialrapporten for første tertial 2020, og i sak til formannskapet om skatteinntektene i 2020, at netto skatteinntekter i 2020 ser ut til å bli 15 mill. kr under budsjettert nivå. I vedtatt økonomiplan er det lagt inn auke i skatteinntekter og rammetilskott frå 2020 til 2021 med bakgrunn i auke i befolkninga i Randaberg kommune utover landsgjennomsnittet.

Rådmannen har ikkje gjort endringar i forhold til vedtatt økonomiplan i denne saka. Effektivisering av drifta og reduksjonar av driftsrammene har hatt fokus dei siste åra i budsjettarbeidet, og dette er ei kontinuerleg oppgåve for heile kommunen. Rådmannen foreslår i saka at budsjettet for 2021 må leggest fram med tiltak som kompensere for manglande skatteinntekter og eventuell underkompensering for Korona-pandemien.

Det er og viktig å førebu politikarane på kva problemstillingar som kjem i budsjettet slik at dei kan begynna å diskutera dei i god tid. Den politiske diskusjonen og vedtaka i denne saka, vil gi føringar for rådmannen sitt arbeid med budsjettet for 2021 og økonomiplanen for 2021-24.

Tjenesteområda sine rammer er redusert suksessivt dei siste åra, hovudsakeleg utan å redusera tjenestetilbodet. I kommande budsjettprosess skal me og redusera driftsrammene, både dei 2,7 mill. kr som ligg i vedtatt økonomiplan, eventuelle Korona-effektar me ikkje får dekkja, og avvik på skatteinntektene som ikkje er knytta til Korona-epidemien. Då må me sjå på kvalitet og nivå på tjenestane me yter. Me må og vurdera kva som er lovpålagt og ikkje lovpålagt, og me må vurdera kor me kan auka inntektene ut over å inflasjonsjustera dei.

Rådmannen ser at det er lettare å la vera å leggja inn nye ting enn å fjerna noko me alt gjer. Med auke i frie inntekter til kommunen, kan derfor det å "frysa" aktiviteten mest mogleg vera eit godt alternativ til å måtta skjæra ned på tjenestane ved eit seinare høve.

Rådmannen konstaterer at det er store forventingar og eit stort press på dei fleste tjenesteområda i forhold til å auka omfanget av og/eller kvaliteten på tjenestene, jmf opplistinga i denne saka. Utfordringa er at me ikkje får plass til desse nye utgiftene utan å redusera på noko av det me gjer i dag eller å utsetta eller redusera planlagte investeringar. Derfor må me gjennomføra planlagte omstillingar/reduksjonar i driftsnivåa og arbeida for å få dekkja auka behov med dei ressursane me har.

Saksbehandlar: Per Blikra

Kva planar har dette konsekvensar for:

Økonomiplan

Særutskrift: